

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Relatio prædicamentalis non distinguitur à fundamento & termino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

est extremorum, quibus etiam est accidentalis; id est, non est essentia illorum, etiam si sit transcendentalis. Si verò loquamur de ipsamet entitate Relationis distinctæ, sicut de ipsâ entitate cognitionis, tam essentialiter est illi entitati relationis respicere alteram correlationem, quam essentialiter est actui respicere suum obiectum. Vnde essentialiter pendet hæc Relatio ab existentia alterius correlationis seu termini, sicut unio à suis extremis: non ergo potest negari illi entitati distinctæ intrinsicæ & indistinctus ordo ad alteram Relationem, & consequenter non potest dubitari eam esse transcendentalem: neq; repugnat (ut dixi) esse prædicamentales respectu alterius, quæ inter se sunt transcendentales.

SECTIO V.

Relatio prædicamentalis non distinguitur à fundamento & termino.

¹⁸ **N**on disputo de Relationibus transcendentibus, quia de illis ostendi supra, non distinguui à suo fundamento: tota ergo difficultas est de prædicamentali, v.g. de relatione similitudinis, & de relatione patris, & sic de reliquis, de quibus inquirimus, utrum Petrum esse similem Paulo, sit aliquid distinctum & ab ipso Petro & Paulo, & ab albedine in quâ sunt similes, an verò id nihil aliud sit, quam Petrum & Paulum habere albedinem.

Nonnulli apud Suarezium Disp. 47. Metaphysicæ, Sect. 2. num. 2. realiter distinguunt Relationes à fundamento & termino, quia potest albedo v.g. existere, quin sit similis alteri albedini: ergo similitudo realiter ab illâ distinguitur. Hoc argumentum ad summum probat distinctionem modalem, non verò realem: sicut eò quod possit extremum existere sine vnione, infertur quidem, vnionem esse ab eo distinctam, solum tamen modaliter. Ratio est, quia ad distinctionem realem requiritur mutua separabilitas utriusque extremi, ad modalem verò sufficit non mutua. Cum autem, licet possit hæc albedo separari à similitudine, similitudo tamen non possit ab albedine, inde est, ut non inferatur distinguui realiter, sed summum modaliter.

Propter quod Capreolus, Caietanus & Fonseca apud Hurtadum §. 6. item P. Molina parte 1. quaest. 13. art. 7. & Thomistæ communiter opinantur, Relationem distinguui solum modaliter à fundamento & termino, quia Relatio est accidentis; ponitur enim in Prædicamento Accidentis, ergo est distincta à fundamento & termino. Molina verò sic probat suam sententiam; quia Relationes diuine virtualiter distinguuntur à suo fundamento, id est à naturâ diuinâ, ergo Relationes creatæ debent distinguui modaliter: quæ enim in diuinis virtualiter, in creatis distinguui debent, minimum modaliter.

¹⁹ Hæc sententia omnino displicet: quare cum P. Suarez, Nominalibus, & aliis pluribus, quos refert & sequitur Hurtadus supra §. 7. dicendum cenſeo, Relationem à fundamento & termino summum ratione nostrâ distinguui. Probatur in primis auctoritate D. Thomæ, qui 7. de Potentiâ art. 8. docet, Relationem non facere compo-

sitionem cum subiecto, neque esse motum ad Relationem; quia Relatio fit sine mutatione eius quod refertur; quod (ait D. Thomas) non esset, si Relatio significaret aliquid in subiecto manens. Idem docet Opusculo 48. Tract. 5. de Prædicamento ad aliquid, ubi expresse docet, eo ipso quod quis in Indiâ nascatur albus, me esse illi similem sine vllâ intrinsicâ mei mutatione. Et quia ex hac doctrinâ D. Thomæ videbatur sequi, non esse decem Prædicamenta inter se distincta, respondet Angelicus Doctor, Prædicamenta non esse omnia intrinsicè inter se distincta; sed vel intrinsicè, ut Substantiam & Quantitatem; vel extrinsicè, ut Relationem à Qualitate, quia Qualitas de se non dicit nisi vnâ, Relatio autem v.g. similitudo, dicit necessariò duas qualitates, duas scilicet albedines, aut duos colores. Ponit exemplum in homine respectu animæ aut corporis: anima enim distinguitur ab homine inadæquatè, quia homo ultra animam addit corpus, sicut albedo, ut similis, addit etiam aliam albedinem, non quia distinguatur ab vtraque, sed à qualibet inadæquatè. Videantur eius verba apud Hurtadum §. 9. & 8. ita enim clare explicat hanc sententiam, ut de illius mente dubitare non liceat, neque illam explicare vterius necessariū sit. Quod si aliquando ipse D. Thomas videtur docere, Relationem addere aliquid supra fundamentum, intelligendus est (ut ipse se explicat) illud aliquid esse terminum ipsum, qui etiam includitur in ratione similis, sicut anima, ut constituat hominem, addit corpus; non verò quia similitudo addat modum aliquem distinctum à fundamento & termino. Hanc autem Relationem ideò D. Thomas Deo negat, non quia mutaretur (per illam enim Relationem nec ipsa creatura mutatur) sed quia Deus non est in eodem genere cum creaturâ: quod vltimum fortè verum non est. Eandem sententiam elegantissimè & clarissimè tradidit D. Anselmus in Monolog. cap. 24. ubi expresse, sine vllâ mei mutatione dicit ex natiuitate alterius, me esse illi similem, æqualem, &c. Vnde & in ipso Deo de nouo denominationes has, quia ex ipsis nulla in Deo variatio intrinsicæ sequitur, admittit.

Secundò probatur nostra sententia ratione: quia eò præcisè, quod existant duo alba, quantumvis nulla Relatio realis distincta resulter in illis, sunt sibi similia; ergo impertinenter ponitur Relatio distincta, in quâ consistat similitudo. Consequentia est euidens. Antecedens autem probatur: quia Petrum v.g. esse similem Ioanni in albedine, nihil aliud est, quam esse album, & Ioannem esse album. Sed eo ipso quod vterque sit albus, quantumvis nulla Relatio distincta resulter, Petrus est albus, & Ioannes etiam; ergo est illi similis, ergo Relatio similitudinis non distinguitur ab vtroque extremo albo. Confirmatur: modus ille distinctus, quem isti fingunt, non facit Petrum & Paulum esse eiusdem naturæ humanæ, ergo non facit illos esse similes. Consequentia inde patet, quia esse similes in naturâ humanâ, nihil aliud est, quam esse eiusdem naturæ humanæ. Antecedens autem probatur: quia ille modus non est natura humana, nec complementum illius, nec aliquid ad eam pertinens; ergo ille modus non potest constituere Petrum eiusdem naturæ humanæ cum Ioanne.

Respondent

Respondent nonnulli, ante relationes distinctas illos duos homines esse fundamentaliter tantum similes, non verò formaliter. Sed contrà Primò euidenter: quia vnde potes tu fundamentum habere, vt ponas aliam similitudinem præter illam quam fundamentalem dicis? Non quidem experientiam, quia nec illa formalis similitudo in se ip. à te videri potest, nec ab eà vllus procedit effectus, ex quo à posteriori noscatur, cur ergo illam ponis? Dices, quia Aristoteles illam posuit. Respondeo, falsum esse Antecedens, quia hæc decem Prædicamenta non semper significant res distinctas (vt tu ipse fateris ex mente Aristotelis.) Actio enim, & Passio ab Aristotele assignantur distincta Prædicamenta, & tamen tu ipse ea non distinguis realiter; idem est in Situ, qui non distinguitur realiter ab Vbicatione. Secundò impugno eam solutionem: nam eodem modo posses dicere, in humanitate vltra animam & corpus vnita inter se, esse etiam vnā formam modalem, quā constituentur in ratione humanitatis formaliter, & sine quā solum sit humanitas fundamentaliter seu radicaliter. Tam enim exiguum habes per te fundamentum, quā si hoc secundum diceres. Et idem in aliis compositis fingi poterit. Rogo autem tandem, an Auctores huius vocis *similitudo* attenderint ad Relationem aliquam reluctantem, an eò quod ambo extrema v. g. sunt alba, ambo nigra, &c. Vnde ergo tu fingis iam, hanc vocem *simile* formaliter significare eam relationem à te confictam?

Secundò probatur nostra sententia in dissimilitudine, quæ etiam est Relatio prædicamentalis. Quis autem negabit, album & nigrum sine vlllo modo sibi superaddito esse inter se differentes, vel diuersæ rationis? Certè Relationes superadditæ non addunt illis differentias, imò potius conuenientiam: duæ enim illæ Relationes magis inter se conueniunt, quā album & nigrum, Deus & creatura, &c.

11 Tertiò: Benè ab Hurtado idem intentum suadet in equalitate. duos enim lateres esse inter se æquales formaliter, cōstitit in eo, quod vnus non habeat vel longiorem, vel crassiorē, aut latiorē formam quā alter; neque ibi potest excogitari illa differentia æqualitatis radicalis, & formalis. quis enim negabit, esse æqualis ponderis duas libras inter se, si careant illis modis. Atqui æqualitas est quædam similitudo, ergo Relatio similitudinis non est modus superadditus.

SECTIO VI.

Aliæ nostræ sententiæ probationes.

Quartò potest impugnari ab absurdo. Et licet aliqui hoc argumentum putent esse Tribunitium, id est, pro plebe magis, quā Philosophicum, vellem rogare hos Auctores, an argumentum ab absurdo sit aliquando Senatorium, Consulare, seu Philosophicum: passim enim & ipsi & omnes Philosophi ab absurdo argumentantur. Si autem aliquod absurdum graue aliquando fuit, certè illud est quod ex hac sententiā inferitur: sequitur enim, eo ipso quod apud Indos producat aliquod album, in omnibus albis totius Vniuersi produci nouum modum realem; imò in omnibus entibus totius Vniuersi,

quia omnibus illis est simile, saltem in ratione entis. Præterea ad quæcumque mutationem, vel accidentalem vel substantialem, sequeretur idem absurdum. vnde in quolibet instanti producerentur in Angelo, in omnibus Beatis in celo ad leuissimum mulcæ motum propter nouæ vbi-cationis productionem, intrinseci noui modi: imò in quolibet puncto materia: primæ tot erunt distincti modi similitudinis, quot erunt entia omnia substantialia & accidentalia, & quot sunt omnia puncta rerum materialium, quibus est simile quodlibet punctū. Vnde rursus in sententiā Aristotelis de continuo, sequitur, in quolibet Angelo esse infinitos simpliciter modos similitudinis, quia cum omnibus punctis & partibus etiam proportionalibus habet similitudinem: illi autem modi similitudinis non sunt inter se communicantes, sed sunt determinati, & vnus ab altero simpliciter distinctus, ergo erunt infiniti simpliciter. quod quis non videat esse absurdissimum? Præterquam quod non potest assignari causa aliqua, quæ producat illos: non quidem albedo producta in Indiā, quia illa distat ab aliis rebus, in quibus producantur illi modi; non ab albedine quæ est in Hispaniā v. g. quia hæc non habet modò maiorem virtutem aut applicationem quā antea, neque scit quid sit productum de nouo in Indiā, aut quid antea ibi fuerit, vt sciat quot in se debeat producere modos; non à Deo, quia etiam si Deus per impossibile non cognouisset productionem illius albedinis, adhuc resultaret illa Relatio similitudinis: tunc autem Deus non posset producere illos modos, quia non cognosceret quā ratione, & ob quem finem producendi essent, & cur potius illi quā alij diuersi, aut quot. Est ergo incredibilis illa productio tot modorum, imò & impossibilis, iuxta bonam omnem rationem.

Quintò, quia dantur aliqua duo, quæ sunt similia inter se sine Relatione distincta, ergo idem de omnibus dicendum videtur. Consequentia videtur bona: quia si illa duo non requirunt Relationem distinctam vt sint similia, vt quid eam requirerent reliqua entia? Antecedens autem probatur in ipsis Relationibus, quæ sunt similes inter se sine aliā Relatione superadditā; alioquin daretur processus in infinitum.

Fortè respondebis, argumentum hoc non vr-gere, est enim manifestum discrimen inter similitudines subiectorum, & subiecta ipsa; quia Relationi est essentialis similitudo cum aliā Relatione, vna enim sine aliā nequit existere, subiectis verò non est essentialis similitudo; vnde non mirum, si distinguatur à subiectis, non verò ab ipsis Relationibus, sicut in simili dicemus libro 2. Phylcorum, non valere consequentiam, *Actio producit per se ipsam sine actione distincta, ergo & terminus.*

Sed contrà manifestè, quia discrimen hoc nullum est, exemplum autem de actione non est ad rem: ratio enim, quare actio non fit per aliam à se distinctam, est, quia repugnat illam existere in rerum naturā, & non produci ab hac causā. quæ ratio non militat in ipso effectu: hic enim potuit vel naturaliter, vel saltem diuinitus existere, & non oriri ab hac causā; ergo hoc quod est actus oriri, est aliquid ab eo, & à causā distinctum. Vide ergo ibi, cur actio procedat per se ipsam,